

**ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ**

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ

Електронний науково-практичний журнал

Випуск 41

**Одеса
2020**

КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПИРТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

CONCEPTUAL DIRECTIONS FOR IMPROVING EFFICIENCY OF THE ALCOHOL INDUSTRY OF UKRAINE

Розвиток спиртової промисловості є одним із пріоритетних напрямів економічної політики нашої держави. Саме спиртова галузь слугує надійним джерелом наповнення державного бюджету. У статті досліджено специфічні особливості функціонування спиртового комплексу. Проведений порівняльний аналіз позитивних та негативних наслідків реформи демонополізації спиртового комплексу. Автором запропоновано схему напрямів підвищення ефективності функціонування спиртової промисловості України на рівні держави, підприємства та регіональному рівні з урахуванням екологічних, організаційних, соціально-економічних і технологічних чинників впливу. Сформована концептуальна модель інноваційного розвитку спиртової промисловості, яка має інноваційний характер, оскільки заснована на розставленні пріоритетів, пов'язаних з інноваційними напрямками розвитку галузі, такими як виробництво біоетанолу на його основі та виробництво "чистих" спиртів. Проведене дослідження дало змогу сформулювати висновки та пропозиції щодо визначення ключових векторів розвитку спиртової промисловості.

Ключові слова: спиртова промисловість, інновації, ефективність, демонополізація, чинники впливу, складники розвитку.

Развитие спиртовой промышленности является одним из приоритетных направ-

лений экономической политики нашего государства. Именно спиртовая отрасль служит надежным источником наполнения государственного бюджета. В статье исследованы специфические особенности функционирования спиртового комплекса. Проведен сравнительный анализ положительных и отрицательных последствий реформы демонополизации спиртового комплекса. Автором предложена схема направлений повышения эффективности функционирования спиртовой промышленности Украины на уровне государства, предприятия и региональном уровне с учетом экологических, организационных, социально-экономических и технологических факторов воздействия. Сформирована концептуальная модель инновационного развития спиртовой промышленности, которая имеет инновационный характер, так как основана на расставлении приоритетов, связанных с инновационными направлениями развития отрасли, такими как производство биоэтанола на его основе и производство "чистых" спиртов. Проведенное исследование позволило сформулировать выводы и предложения по определению ключевых векторов развития спиртовой промышленности.

Ключевые слова: спиртовая промышленность, инновации, эффективность, демонополизация, факторы влияния, составляющие развития.

УДК 338.432:663.5 (477)

<https://doi.org/10.32843/infrastruct41-10>

Паламаренко Я.В.

к.е.н., старший викладач кафедри економіки

Вінницький національний аграрний університет

Palamarenko Yana

Vinnitsia National Agrarian University of Vinnitsia

The development of the alcohol industry is one of the priority areas of our country's economic policy. It is the alcohol industry that serves as a reliable source of state budget replenishment. The specific features of the functioning of the alcohol complex are investigated in the article. The comparative analysis of the positive and negative consequences of the reform of the de-monopolization of the alcohol complex was carried out. Therefore, the result of the comparative analysis of the positive and negative consequences of the implementation of the demonopolization reform is the recommendation to leave up to 70% of the rights to own the capacity of the alcohol enterprises to the state, and 30% to the private sector. The author proposes a scheme of directions of increasing the efficiency of functioning of the alcohol industry of Ukraine at the state, enterprise and regional levels, taking into account environmental, organizational, socio-economic and technological factors of influence. The conceptual model of innovative development of the alcohol industry has been formed, which has an innovative character, as it is based on the allocation of priorities related to the innovative directions of development of the industry, namely: bioethanol production based on it and production of "pure" alcohols. The study provided an opportunity to formulate conclusions and suggestions on the definition of key vectors for the development of the alcohol industry. This model is formed on the basis of a comprehensive approach – the main components of the development of the alcohol industry – innovative, technological, regulatory, managerial, social and marketing – are highlighted. It should be noted that there is a significant cause and effect relationship between these components of the alcohol industry. The prospects for the development of the alcohol industry must be consistent with all components of economic policy and, directly, of innovation policy. Assessment and analysis of financial and economic activity of the enterprises of the alcohol industry, on the one hand, the basis for the development of its innovation policy, and on the other – the opportunity to identify deficiencies in the activity of the alcohol industry, to anticipate measures to eliminate them and improve the ability to innovate by increasing the level of innovation attractiveness.

Key words: alcohol industry, innovation, efficiency, de-monopolization, factors of influence, components of development.

Постановка проблеми. Сучасні умови функціонування вітчизняних підприємств спиртової промисловості характеризуються затяжною фінансово-економічною кризою, політичною нестабільністю, зростанням рівня невизначеності зовнішнього середовища, призупиненням діяльності окремих підприємств спиртової промисловості через зміни в оподаткуванні деяких видів діяльності, неспроможністю забезпечення високих результатів функціонування.

Саме тому діяльність підприємств спиртової промисловості повинна бути спрямована не

лише на виживання в умовах сьогодення, але й на процес безперервного розвитку. Все це вимагає пошуку та застосування ефективних інструментів управління цією галуззю. При цьому підґрунтям вирішення перелічених вище завдань є забезпечення інноваційного розвитку спиртової промисловості на засадах інноваційної концепції [5, с. 92]. Адже інноваційний розвиток спиртової промисловості являє собою сукупність заходів, спрямованих на системне оновлення організаційних, технологічних, технічних, фінансових, маркетингових,

планово-економічних структурних підрозділів, орієнтованих на підвищення прибутковості, зростання якості та конкурентоспроможності продукції та послуг галузі. Водночас наша держава належить до країн, які мають дефіцит власних енергоносіїв, що створює загрозу енергетичній безпеці. Тому спиртова промисловість може бути галуззю, яка не тільки забезпечує продовольчу безпеку країни, а й значною мірою може впливати на власну енергетичну автономність за умови перепрофілювання частини підприємств на виробництво біоетанолу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми, щостосуються напрямів підвищення ефективності функціонування підприємств, стали предметом досліджень таких науковців, як: І.О. Казачков, Н.М. Малініна, Н.В. Пришляк, І.В. Причепка, Д.М. Токарчук, О.І. Шаманська, Л.О. Шевченко. Водночас є необхідність наукового обґрунтування передмов, принципів, факторів впливу на діяльність галузі, а також потребують подальших досліджень напрями підвищення ефективності функціонування спиртової промисловості на рівні держави, підприємства та регіональному рівні.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження концептуальних напрямів розвитку спиртової промисловості України в умовах сьогодення. У межах окресленої мети сформовано такі завдання:

- провести огляд наукових праць із теоретичних та практичних досліджень у напрямі підвищення ефективності функціонування спиртової промисловості України;
- сформулювати схему напрямів підвищення ефективності функціонування спиртової промисловості;
- сформулювати концептуальну модель інноваційного розвитку спиртової промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Нині розвиток національної економіки має бути спрямований також на напрям інноваційного розвитку спиртової промисловості, потрібно враховувати особливості всіх ринкових бізнес-процесів, пов'язаних із виробництвом та обігом спирту. Державне регулювання цих процесів має першочергове значення. Це зумовлюється тим, що натеper практично всі промислові спиртові підприємства, що виробляють спирт, спиртову та алкоголевмісну продукцію, мають державну форму власності, у зв'язку з цим набувають впливу та важливості інновації у формуванні стратегії інноваційного розвитку спиртової промисловості України.

При цьому інноваційна діяльність підприємств ґрунтується на запровадженні новітніх науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок і спрямована на використання набутих конкурентних переваг та збільшення прибутковості

підприємства. При цьому інноваційним вважається підприємство, що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти й продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70% його загального обсягу продукції й послуг. Відповідно до Закону України "Про інноваційну діяльність" діяльність у сфері інновацій може регулюватися різними державними інституціями [2, с. 55].

Зокрема, реструктуризаційні зміни в національному спиртовому промисловому комплексі, розвиток інтеграційних процесів у цій галузі, проблеми у боротьбі з корупцією в органах управління державними спиртовими підприємствами обґрунтовують те, що дослідження практично всіх аспектів, пов'язаних із розвитком підприємств спиртового комплексу на мікро- та макrorівнях, повинно мати деякі специфічні особливості. Ці специфічні особливості пов'язані з:

- необхідністю інноваційного оновлення національних спиртових виробничих потужностей;
- рівнем продовольчої безпеки країни внаслідок ризиків запровадження системи квотування в межах євроінтеграційного процесу;
- реформою демонополізації спиртової галузі, за якою передбачається зміна форми власності спиртових заводів із державної на приватну;
- високим рівнем корупції, наявної на національному спиртовому ринку в тому числі й у виробництві та обігу спирту тощо [4, с. 4].

Визначено, що однією з основних умов активізації інноваційної діяльності спиртової промисловості є розроблення ефективної стратегії інноваційного розвитку, яка базується на інноваційних засадах, адже спиртова промисловість має неабиякий потенціал для розвитку в інноваційному напрямі. Тому активізація інноваційної діяльності має стати ключовим етапом для результативного розвитку спиртової промисловості, що дасть змогу отримати бажаний ефект.

Підвищення ефективності спиртової промисловості як основної форми господарювання в сучасних умовах трансформації економіки пов'язане з удосконаленням і активізацією інноваційно-технічного, організаційного та фінансового механізму. При цьому підвищення ефективності функціонування спиртової промисловості полягає у повномасштабному використанні її потенціалу. Завдання підвищення ефективності потенціалу спиртової промисловості полягає насамперед у вдосконаленні системи державного регулювання та використанні і впровадженні новітніх технологій, які виведуть спиртову промисловість на новий етап ефективного розвитку.

Суть проблеми щодо підвищення економічної ефективності виробництва полягає в тому, що вона є складною економічною категорією, виявляється через результативність як форма вираження мети виробництва і залежить від внутрішніх

можливостей ефективно використовувати всі наявні в його розпорядженні ресурси та потенціал спиртової промисловості. В умовах сьогодення, аби досягти ефективності процесу виробництва, замало мати сучасне обладнання, також необхідна відповідна організаційна система зв'язків між виробниками та споживачами продукції. При цьому основним резервом підвищення економічної ефективності діяльності є раціональне формування, відтворення та ефективне використання наявних ресурсів спиртового комплексу [1, с. 87].

Слід зазначити, що спиртова промисловість як основна ланка господарства є великою за масштабом та складною за змістом системою,

яка характеризується різноманітністю структурних елементів, зв'язків між ними та зовнішнім середовищем, мінливістю як елементів, так і їхніх взаємозв'язків. Тому напрями підвищення ефективності функціонування спиртової промисловості варто розглядати комплексно, що у взаємодії дасть позитивний ефект (рис. 1 та рис. 2).

Проведене дослідження показало, що комплексна оцінка впливу різнопланових чинників надасть можливість моделювати господарську діяльність, здійснювати пошук внутрішньогосподарських резервів та невикористаного потенціалу спиртового комплексу з метою підвищення ефективності виробництва на інноваційних засадах

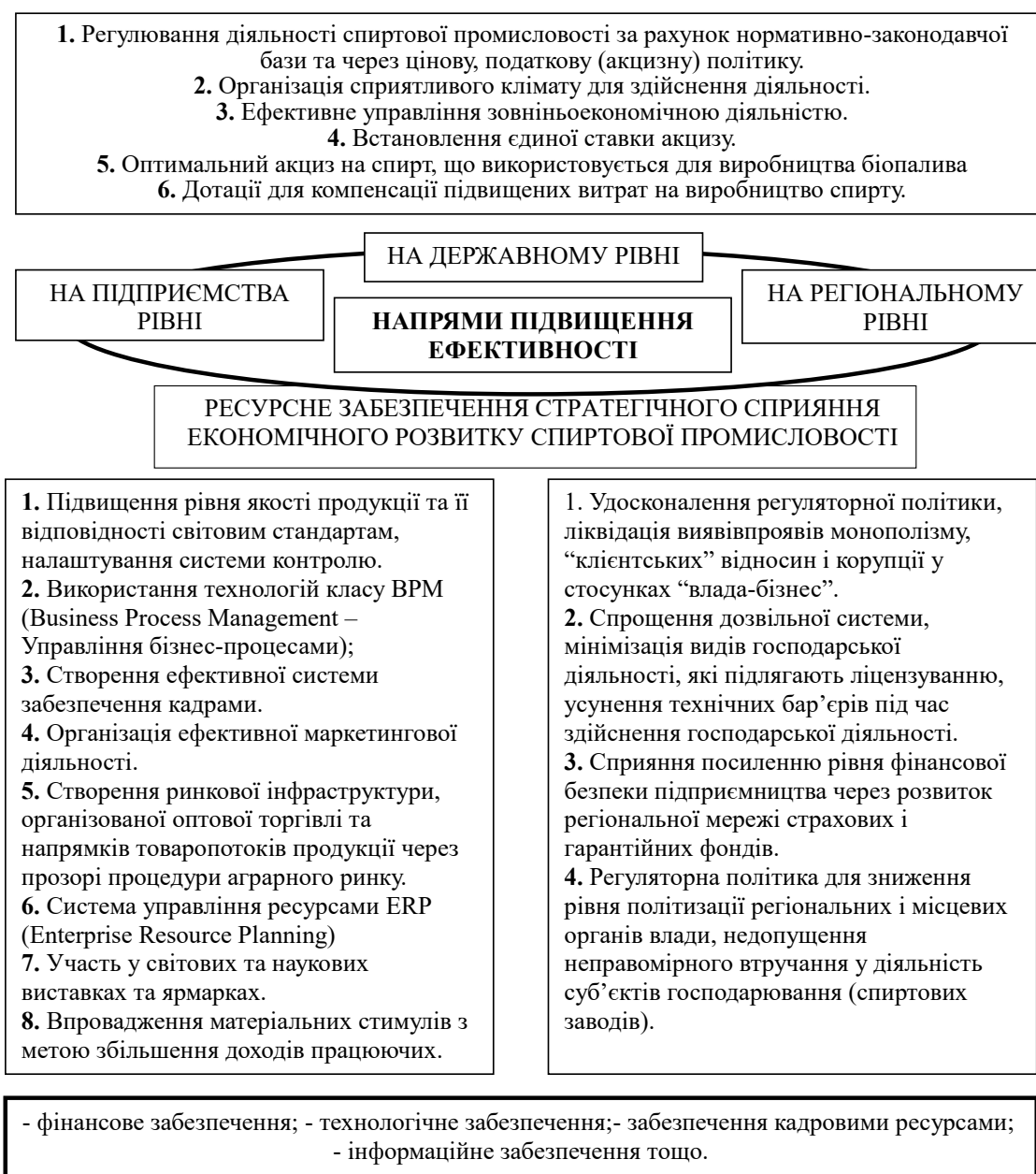

Рис. 1. Схема напрямів підвищення ефективності функціонування спиртової промисловості

Джерело: розроблено автором

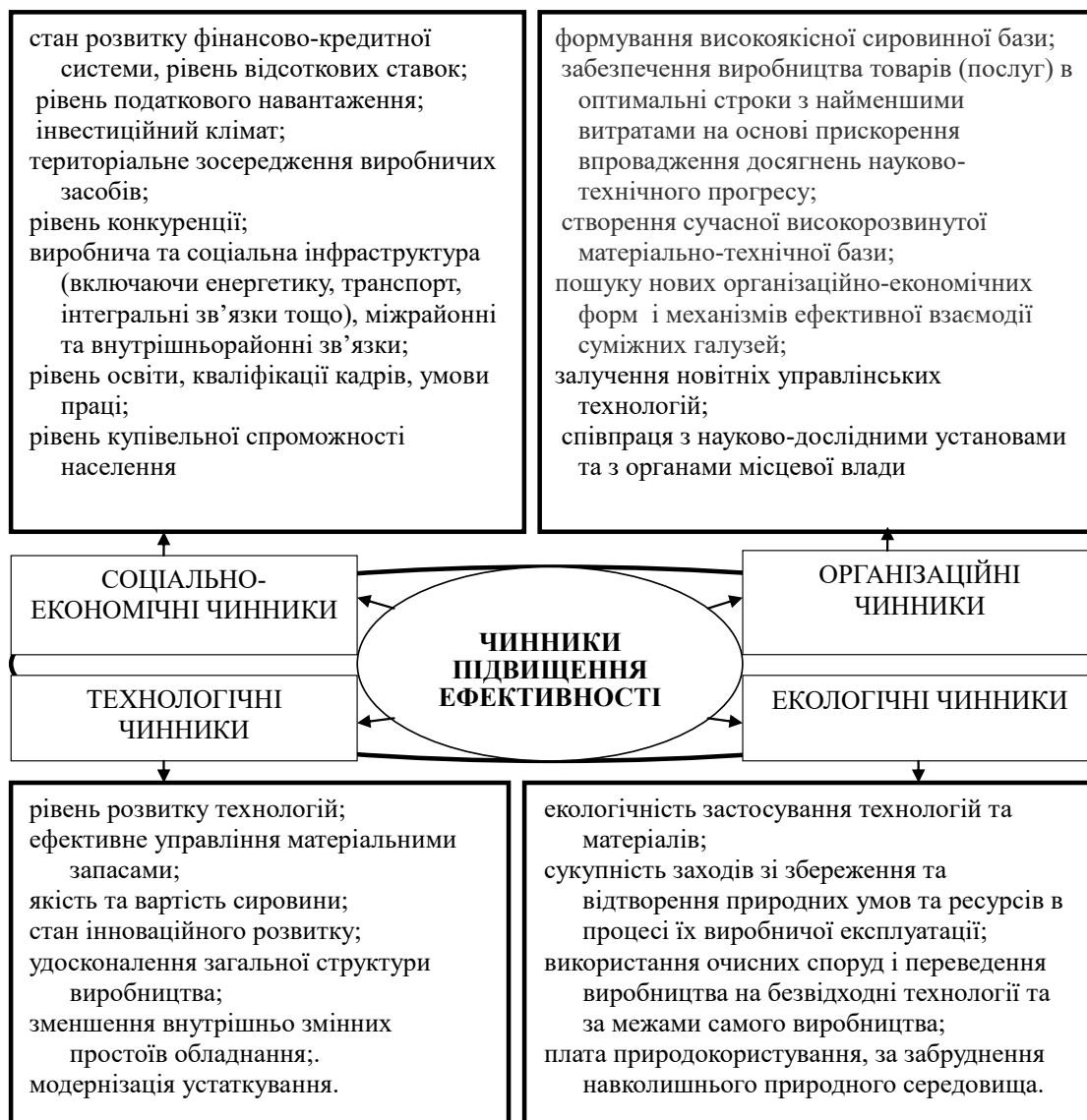

Рис. 2. Схема впливу чинників на підвищення ефективності функціонування спиртової промисловості

Джерело: розроблено автором

розвитку. Проаналізувавши рисунок, варто зазначити, що напрями підвищення ефективності функціонування спиртової промисловості залежать від групи взаємопов'язаних чинників (організаційних, соціально-економічних, технологічних та екологічних), що впливають безпосередньо на розвиток спиртової промисловості та здійснюються на державному, регіональному рівнях та на рівні підприємства. За умови дотримання наведених напрямів підвищення ефективності функціонування спиртова промисловість зможе вийти на високий результативний рівень розвитку, це, у свою чергу, гарантуватиметься економічною ефективністю, що виражатиметься у якісній продукції; розширенні асортименту спиртовмісної продукції; впровадженні інновацій; збільшенні частки ринку збуту; виробництві біопалива; прибутках. Забезпечення

розвитку галузі необхідне, бо це надійне джерело наповнення державного бюджету України.

Нині необхідно впроваджувати інноваційні технології, що дають змогу значно розширити виробництво біоетанолу для виготовлення біопалива. По-перше, це дасть змогу істотно скоротити вживання імпортованих паливно-мастильних матеріалів виробничими підприємствами національного агропромислового комплексу, по-друге, скоротити негативний вплив на екологію за умови використання біоетанолу як альтернативи автомобільного палива. Використання новітніх технологій має стратегічне значення для розвитку спиртової галузі, оскільки при цьому суттєво зменшується собівартість біоетанолу, що зробить його економічно привабливим, при цьому раціонально використовуються і відходи, поліпшується екологія [3, с. 40].

Результати аналізу стану національної спиртової промисловості за період 2012–2018 рр. показали, що державні підприємства знаходяться у досить складному становищі, пов'язаному з великими боргами, заробленими у період 2012–2014 рр., нестачею державних інвестиційних коштів, високим рівнем корумпованості керівництва підприємства, що має свої наслідки й дотепер. Тому для створення базисного середовища інноваційної діяльності, по-перше, необхідні термінові заходи держави, що мають врегулювати можливість вільних протизаконних та махінаційних дій з боку олігархів-корупціонерів; по-друге, покращити інвестиційний клімат в країні та його привабливість; по-третє, розробити стратегічний план упровадження інновацій у спиртову промисловість, визначити фінансові джерела інвестування в інноваційну діяльність спиртових підприємств, встановити відповідальні органи та терміни контролю за виконанням відповідних заходів.

Впровадження інноваційних рішень та інвестування в технологічне оновлення потужностей для виробництва спирту, спиртової та алкогольної продукції, використання натуральної сировини, інноваційні рішення в менеджменті є рушійною силою в ефективній діяльності національного спиртового комплексу.

Варто зазначити, що як інноваційне рішення державної політики слід розглядати й актуальну реформу демонополізації, а згодом і приватизації державних підприємств “Укрспирту”, які поки що володіють монополією ліцензією на виробництво спирту в Україні. Це має сприяти технічному оновленню виробничих потужностей, підвищенню якості продукції внаслідок конкурентної боротьби на ринку та підштовхнути до активізації діяльності середній та малий бізнес.

Президент України підписав Закон “Про внесення змін до Закону України “Про державне регулювання виробництва й обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального” щодо лібералізації діяльності у сфері виробництва та обігу спирту етилового” № 318-IX [6]. Згідно з цим документом скасовує державну монополію на виробництво спирту в Україні з 2020 року та забезпечить детінізацію спиртової галузі, адже бюджет щорічно недоотримує 8 млрд грн через тіньовий ринок спирту. У свою чергу закон має забезпечити становлення в Україні цивілізованого конкурентного ринку спирту та лікєро-горілчанних виробів. Також, згідно з документом, з 1 липня 2021 року дозволяється введення в експлуатацію та надання дозволів на будівництво нових підприємств з виробництва спирту етилового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового [7].

Розглядаючи реформу демонополізації, варто враховувати як позитивні, так і негативні аспекти

від приватизації спиртових підприємств. Результати аналізу цих аспектів для нашої держави наведені у таблиці 1.

Необхідно врахувати той факт, що держава розвивається за рахунок поповнення до бюджету саме зі спиртової промисловості, і вона все ж таки має володіти такими державними об'єктами, які будуть поповнювати державний бюджет за рахунок ефективного функціонування належної стратегії інноваційного розвитку спиртової промисловості та підвищення ефективного функціонування підприємств за рахунок такого складника, як виробництво біопалива, що є важливим стратегічним пріоритетом розвитку спиртової промисловості саме на рівні держави. При цьому механізм демонополізації спиртової промисловості повинен нааперед забезпечити створення синергетичного ефекту від демонополізаційної, а згодом і приватизаційної реформи, що дозволить упроваджувати передові інноваційні розробки, технології та дасть можливість консолідувати значні суми капіталу й перетворювати їх в інвестиції відповідно до потреб національних спиртових підприємств та іноваційних проектів розвитку спиртового комплексу загалом. Підвищення інноваційної привабливості спиртової промисловості загалом – дуже необхідна умова для розвитку економіки країни. Створення та формування сприятливих умов для впровадження інновацій є одним із пріоритетів у формуванні ефективної стратегії інноваційного розвитку саме спиртової промисловості. Тому результатом виконаного порівняльного аналізу позитивних і негативних наслідків реалізації демонополізаційної реформи є рекомендація залишити до 70% прав на володіння потужностями спиртових підприємств державі, і 30% – приватному сектору.

Тобто отримані результати дослідження свідчать про те, що інноваційний напрям розвитку спиртової промисловості є пріоритетним. Згідно з цим має бути сформована концепція інноваційного розвитку спиртової промисловості. Розроблена концепція інноваційного розвитку спиртової промисловості дасть можливість подальшого розвитку. Для цього повинна бути сформована єдина комплексна система ресурсного забезпечення стратегічного сприяння інноваційного розвитку спиртової промисловості, яка має складатися з науково-методичного, інформаційного, нормативно-правового, фінансового, технологічного, кадрового, організаційно-управлінського забезпечення та забезпечення поетапної реалізації розробленої концепції інноваційного розвитку спиртової промисловості.

Визначені стратегічні цілі, завдання, компоненти, важелі, нормативно-законодавче забезпечення, напрями, параметри розвитку, методична база дали змогу розробити модель концепції інноваційного

Результати порівняльного аналізу позитивних та негативних наслідків реформи демонополізації спиртової промисловості

№ п.п.	ПОЗИТИВНІ НАСЛІДКИ	НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ
1.	Скорочення оборотів тіньового ринку та контрабанди спиртової продукції	Втрата потужної бази сировинних ресурсів
2.	Підвищення показників ефективності функціонування спиртової промисловості	Виведення прибутків в офшори транснаціональних спиртових холдингів і груп, які придбають державні спиртові заводи
3.	Збільшення надходжень до держбюджету з податку на прибуток спиртових підприємств	Втрата виробничого потенціалу поки що збиткових спиртових заводів, які б могли при ефективному управлінні почати приносити значні суми прибутків
4.	Технологічне оновлення виробничих потужностей спиртових підприємств	Використання схем ухилення від справедливого оподаткування прибутків холдингами і групами, що придбають державні спиртові заводи
5.	Підвищення якості спиртової продукції	Втрата певної частини надходжень до бюджету, що пов'язана з ухиленням сплати податків підприємцями
6.	Можливість побудови системи жорсткого контролю витрат у виробництві спирту холдингами, що придбають державні спиртові заводи	Відсутня норма, згідно з якою приватизація відповідних підприємств має здійснюватися відповідно до Закону України "Про приватизацію державного майна". У зв'язку з цим порядок приватизації в цілому чітко не визначений законом, що створює передумови для вчинення у процесі їх приватизації різного роду зловживань, у тому числі корупційного характеру
7.	Можливість встановлення конкурентоспроможних цін на продукцію на світовому ринку	Необ'єктивність використання річної потужності виробництва як критерію визначення об'єкта приватизації

Джерело: сформовано автором

розвитку спиртової промисловості, яку наведено схематично на рис. 3.

Основні складники концепції інноваційного розвитку спиртової промисловості включають у себе головні цілі та завдання, що стоять нині перед підприємствами спиртової промисловості, які сформовані під впливом організаційних та економічних параметрів розвитку промисловості – в комплексі ключових техніко-економічних та фінансових показників ефективності, а також їх динаміки.

Пропонована модель має інноваційний характер, оскільки заснована на розставленні пріоритетів, пов'язаних з інноваційними напрямками розвитку спиртової промисловості – виробництва біоетанолу на його основі та виробництва "чистих" спиртів. Ця модель сформована на основі комплексного підходу – виокремлено головні складові частини розвитку спиртової промисловості – інноваційна, технологічна, нормативно-правова, управлінська, соціальна та маркетингова. Слід відмітити, що між зазначеними складовими частинами розвитку спиртової промислової існує істотний причинно-наслідковий зв'язок.

Так, нормативно-правова складова частина, яка пов'язана головним чином із комплексом заходів, спрямованих на удосконалення державного регулювання виробництва й обігу спирту (перепрофілювання збиткових виробничих підприємств на виробництво біоетанолу), щодо інноваційної складової частини – покращення фізичних та хімічних властивостей

спирту, підвищення рівня його "чистоти", за якими цей продукт має відповідати європейським нормам і стандартам, здійснення трансферу технологій, бізнес-технології в управлінні. Це має підвищити конкурентоспроможність українського спирту, спиртової та алкогольної продукції, що створить певний поштовх для подолання бар'єрів входження на перспективні європейські спиртові ринки.

Зокрема, важливою складовою частиною розвитку є також технологічна. Так, до технологічної складової частини відносимо автоматизовані технології; дозавантаження потужностей; розширення номенклатури товару; зниження собівартості спиртовмісної продукції. Важливу роль у ефективному розвитку спиртової промисловості відіграє і управлінська складова частина, яка включає навчання кадрів, оскільки саме від якісного управління і буде залежати результат.

Невід'ємною складовою частиною розвитку спиртової промисловості є маркетингова, до якої входять такі етапи, як: розширення частки ринку; збільшення обсягів продажів на внутрішньому та зовнішніх ринках; підвищення конкурентоспроможності; посилення застосування всіх складових частин комплексу маркетингу (5P), що включають: товар (product), ціну (price), місце (place), просування (promotion) та людей (people).

Проведений аналіз показав, що ця концептуальна модель інноваційного розвитку спиртової промисловості має комплексний характер, який

Рис. 3. Концептуальна модель інноваційного розвитку спиртової промисловості

Джерело: розроблено автором

характеризується взаємозалежністю всіх складових елементів запропонованої моделі. При цьому дотримання логічно сформованих взаємозв'язків надасть можливість ефективного розвитку спиртової промисловості, що підтвердить очікувані ефекти та результати.

Висновки з проведеного дослідження. Дослідження показало, що Україна має значний потенціал для створення умов переходу спиртової промисловості зі стану стагнації до ефективно працюючої галузі. Але, враховуючи отримані результати дослідження, що свідчать

про неефективне використання потенціалу галузі, необхідним є прийняття заходів, що сприятимуть оновленню та модернізації застарілого обладнання і технологій, підвищенню рівня управління та рівня якості спиртової продукції. У свою чергу, це підвищить її конкурентоспроможність на світовому спиртовому ринку та прибутковість спиртової промисловості загалом. Зокрема, за низького рівня використання виробничих потужностей спиртового комплексу особливо актуальним є саме інноваційний розвиток, при цьому неповна завантаженість спиртових заводів спостерігається через значне скорочення обсягів виробництва етилового спирту, а тому одним із найефективніших напрямів розвитку галузі є впровадження сучасних інноваційних технологій з виробництва спирту, які включають часткове перепрофілювання надлишкових потужностей підприємств на виробництво біопалива, продукції технологічного призначення, організацію виробництва біогазу та кормопродуктів із використанням відходів спиртового виробництва як вторинних сировинних ресурсів.

Перспектива розвитку галузі повинна бути узгоджена з усіма складовими частинами економічної політики і безпосередньо інноваційної політики. Оцінка та аналіз фінансово-економічної діяльності підприємств, з одного боку, є основою для розроблення його інноваційної політики, а з іншого – можливістю виявити недоліки у діяльності спиртової промисловості, передбачити заходи з їх ліквідації та покращити можливості запровадження інновацій шляхом, підвищення рівня інноваційної привабливості, залучення інвестицій на розвиток спиртової галузі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Казачков І.О. Підвищення ефективності використання ресурсів промислового підприємства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2013. № 1(2). С. 86–89.
2. Малініна Н.М., Причепя І.В. Проблеми та перспективи державного регулювання інноваційного розвитку вітчизняних підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 12. С. 53–58.
3. Пришляк Н.В., Токарчук Д.М., Паламаренко Я.В. Забезпечення енергетичної та екологічної безпеки держави за рахунок біопалива з біоенергетичних культур і відходів. монографія. Вінниця: ТОВ “Консоль”, 2019. 336 с.
4. Шаманська О.І. Методологія дослідження основних складових розвитку спиртової промисловості України. Агросвіт. 2018. № 8. С. 3–10.

5. Шевченко Л.О. Інноваційний розвиток підприємств спиртової промисловості. Наукові праці НУХТ. 2016. № 3, Том 22. С. 91–102.

6. Закон України Про внесення змін до Закону України “Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального” щодо лібералізації діяльності у сфері виробництва і обігу спирту етилового. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/185238.html> (дата звернення: 26.03.2020).

7. Президент підписав закон про демонополізацію спиртової галузі. Офіційний сайт ДП “Укрспирт”. URL: <http://www.ukrspirt.com/> (дата звернення: 25.03.2020).

REFERENCES:

1. Kazachkov I.O. (2013) Pidvyshchennia efektyvnosti vykorystannia resursiv promyslovoho pidpriemstva [Improving the utilization of industrial enterprise resources] Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti. vol. 1, no. 2, pp. 86–89. (in Ukrainian)
2. Malinina N.M., Trailer I.V. (2018) Problemy ta perspektyvy derzhavnoho rehulivannia innovatsiinoho rozvytku vitchyznianskykh pidpriemstv [Problems and prospects of state regulation of innovative development of domestic enterprises] Investytsii: praktyka ta dosvid. vol. 12, pp. 53–58. (in Ukrainian)
3. Pryshliak N.V., Tokarchuk D.M., Palamarenko Y.V. (2019) Zabezpechennia enerhetychnoi ta ekolohichnoi bezpeky derzhavy za rakhunok biopalyva z bioenerhetychnykh kultur i vidkhodiv [Ensuring energy and environmental security of the state through biofuels from bioenergy crops and waste]. Vinnitsa: VNAU. (in Ukrainian)
4. Shamanska O.I. (2018) Metodolohiia doslidzhenia osnovnykh skladovykh rozvytku spyrtovoi promyslovosti Ukrainy [Research methodology of the basic components of alcohol industry development in Ukraine] Ahrosvit. vol. 8, pp. 3–10. (in Ukrainian)
5. Shevchenko L.O. (2016) Innovatsiinyi rozvytok pidpriemstv spyrtovoi promyslovosti [Innovative development of the enterprises of the alcohol industry] Naukovi pratsi NUKHT. vol. 3, no. 22, pp. 91–102. (in Ukrainian)
6. Law of Ukraine (2019) On Amendments to the Law of Ukraine “On State Regulation of Ethanol, Cognac and Fruit, Alcoholic Beverages, Tobacco and Fuels” regarding the liberalization of activities in the field of production and circulation of ethyl alcohol. Available at: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/185238.html> (accessed 26 March 2020).
7. Official site of SE (2019) “Ukrspirt” Prezydent pidpysav zakon pro demonopolizatsiiu spyrtovoi haluzi [The President signed a law on the demonopolization of the alcohol industry] Available at: <http://www.ukrspirt.com/> (accessed 25 March 2020).

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Даниліна С.О. ПОКАЗНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА І КАПІТАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	3
Хмель С.Н., Хмель В.И. НЕЭКСПЛУАТАТОРСКИЙ ПРИНЦИП УСТАНОВЛЕНИЯ ВЕЛИЧИН ФАКТОРНЫХ ДОХОДОВ.....	10

РОЗДІЛ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Герасимова В.О., Репка К.Р. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНИХ ФІНАНСОВИХ ЦЕНТРІВ.....	16
Чечоткін В.В., Пристемський О.С. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ ЯК ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	21

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Гірченко Т.Д., Чмерук Г.Г., Семенюк І.М. ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	25
Голей Ю.М. ШЛЯХИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В МЕЖАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	31
Дячек В.В., Гавкалова Н.Л. КОНЦЕПЦІЯ ПОБУДОВИ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА.....	38
Зоря О.П. РОЗВИТОК ТА РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ЗЕМЕЛЬНО-ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	48
Мілінчук О.В., Павлюк В.М. СТАН МАЛОГО ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ: РОЛЬ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СКЛАДОВОЇ В ЙОГО РОЗВИТКУ.....	53
Паламаренко Я.В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПИРТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ	60

РОЗДІЛ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Бугріменко Р.М. ПЕРСПЕКТИВИ АДАПТАЦІЇ МАРКЕТИНГОВИХ ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ В СИСТЕМІ РОЗДРІБНИХ ТОРГОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	68
Двуліт З.П., Шпак Н.О., Побурко О.Я. ТРАНЗИТНІ ЗАЛІЗНИЧНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ В СИСТЕМІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	74
Завербний А.С., Шпак Ю.Н., Побурко О.Я. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ РЕПУТАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ УКРАЇНСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЗА УМОВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	80
Ігнашкіна Т.Б., Душина Л.М., Москалець Т.А. СВІТОВИЙ РИНОК ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	87
Константинова Т.В., Шалений В.А., Бровкіна Ю.О. ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	94
Кривоберець М.М. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ОПЕРАТОРІВ.....	97
Мартинюк О.А. ІНКОРПОРАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ДИНАМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	102
Матвієнко-Біляєва Г.Л. ЛОГІСТИЧНА СИСТЕМА ПІДПРИЄМСТВА.....	108
Мороз Л.А., Косар Н.С., Кузьо Н.Є. МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ ЛОКАЛЬНИХ ПРОДУКТОВИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ УКРАЇНИ.....	112